

Міщенко М. С.
кандидат психологічних наук, доцент
Вінярський В. В.
магістрант факультету соціальної та психологічної освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

Конфлікт – звичне соціальне явище, що є цілком природним для соціально-педагогічного середовища навчальних закладів. Уникнути конфліктної взаємодії доволі складно, тому доцільно знати механізми його попередження та орієнтуватися у технологіях розв’язання конфліктної взаємодії. З огляду на те, що в середовищі освітніх закладів почастишали випадки, які мають летальні наслідки через деструктивну поведінку опонентів у конфліктній ситуації, в майбутніх психологів у процесі їх професійної підготовки, необхідно формувати високий рівень готовності до діяльності з розв’язання конфліктів.

Н. Грішина виділяє три основні зведені групи причин виникнення конфліктів:

- зміст взаємозв’язків (сумісної роботи);
- специфіка міжособистісних взаємин;
- психологічні особливості конфлікуючих сторін (темперамент особистості, адекватність самооцінки, рівень особистісного розвитку, акцентуації характеру) [1, с.131].

У своїх публікаціях І. Козич причини конфліктів у педагогічному середовищі умовно поділяє на:

- соціальні (вплив соціуму, соціально-економічна та ідеологічна нестабільність, низька заробітна плата, падіння престижу педагогічної професії, відсутність державної системи виховання);

- психологічні (особливості вікової психології, протиріччя між поколіннями, психологічна своєрідність кожного суб’єкта педагогічної

взаємодії; психологічна втома і нервові перевантаження педагогів; перекручені уявлення про самоствердження і самореалізацію в студентів; завищена або занижена самооцінка);

- педагогічні (відсутність гнучкого мислення педагога, стереотипність оцінки мислення і діяльності студентів, шаблонний підхід до них, відсутність індивідуальної педагогічної позиції, низький рівень педагогічної культури, загальнопедагогічні та методичні помилки) [2].

Ефективним для практичного використання вважаємо підхід, який виокремлює 4 групи причинних факторів конфліктної взаємодії, запропонований В. Лінкольном [3, с. 132-134]. До них відносяться:

1. Інформаційні фактори – одні із причинних факторів, які виникають внаслідок неприйняття однією зі сторін певної інформації, що у свою чергу може бути приводом конфліктної ситуації. До інформаційних факторів відносять: чутки, тимчасову дезінформацію; факти, які донесені частково; інформацію, яка доноситься передчасно або ж навпаки передана із запізненням; ненадійність інформаційних джерел, експертів, свідків; неточність перекладу певної новини та її повідомлення у засобах масової інформації; розголошення конфіденційності.

2. Поведінкові фактори, що характеризують особливості поведінки конфліктуючих сторін, до яких відноситься: зверхність; прагнення до переваги; егоїзм; порушення обіцянок; зухвалість; недотримання вимог; грубість; постійні відволікання уваги; прояви агресії тощо.

3. Фактори відношень – причинні фактори, що характеризуються незадоволеністю міжособистісної взаємодії між суб'єктами. Сюди відносять: вагомість взаємодії і вклад кожного у взаємовідносини; несумісність інтересів конфліктуючих сторін, рівня їх спілкування, ціннісних та поведінкових характеристик; різницю освітніх рівнів; відсутність довіри або її низький рівень; притаманний негативний досвід учасників конфлікту.

4. Ціннісні фактори, що характеризуються протилежними ціннісними характеристиками та принципами поведінки учасників конфліктної взаємодії.

До даних факторів відносять: систему пріоритетів; релігійну приналежність, світогляд, політичні переконання тощо.

Отже, на основі аналізу досліджень науковців у галузі виникнення конфліктів, нами було встановлено, що конфлікти у соціально-педагогічному середовищі це невід'ємна частина усього навчально-виховного процесу. Тому, майбутнім психологам необхідно знати і вміти розв'язувати конфлікти у соціально-педагогічному середовищі закладу вищої освіти.

Список літератури:

1. Гришина Н. В. Психология конфликта. 2-е изд. / Н. В. Гришина. – СПб. : Питер, 2008. – 544 с.
2. Козич І. В. Формування конфліктологічної компетентності старшокласників / І. В. Козич // Наукова скарбниця освіти Донеччини. – 2009. – № 1. – С. 66–69.
3. Конфликтология / Под ред. А. С. Кармина, СПб. : Издательство «Лань», 1999. – 448 с.